

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Februar 1978

Kristtornplanter

Guldmedalje og ærespræmie 1975.
Udvalgt fra hårdføre modertræer
med høj bærydelse.
Forlang vor pjece om dyrkning af
kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
5400 Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Tlf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prislister. Planteskolen
er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

ASKETRÆ

SKOVHASTRUP TRÆINDUSTRI ApS

4330 HVALSØ . TLF. (03) 40 80 33

Køber af asketræ i store og små
dimensioner. (Småkævlér med
diameter ned til 25 cm har altid
interesse).

Forstplanteskolen, Veringe

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet.

Forlang prislister

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

Cypres-grønt købes

i store partier hele året. En stor del som selvklip. Store partier i nobilis-klip samt
juletræer i nordmanniana og rødgran købes til sæsonen 1978 - gerne kontrakt.
NB. Bestilling på **MOTOR-SNØREMASKINER** må helst indgives 2 måneder før brug.

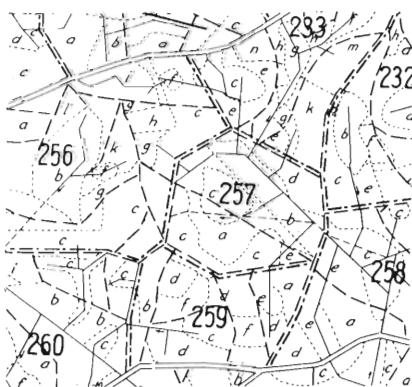
JØRGEN HANSEN

Moesholm - 8550 Ryomgaard
Telefon (06) 37 92 22
Biltelefon (0020) 31 94 26

A/S Kagerup Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59
3200 Helsingør - Tlf. (03) 29 40 09

ER KØBER TIL BØGE- OG
ASKEKÆVLÉR SAMT
NÅLETRÆ, GRAN OG LÆRK

Driftsplanlægning
Nytegning og revision
af skov- og godskort
Opmåling af stående vedmasse
Kalkulation af tilvækst og hugst
DANSK SKOVFORENING
01 - 12 21 66

LAIGAARD TRAKTOR SPIDSPLOV

har særlig effektive ryddeegenskaber og kan modstå selv
de hårdeste påvirkninger
Tekniske data:
Plovens rømmebredde 2,00 m
Højde i spids 0,70 m
Største vingehøjde 1,05 m
Vægt 275 kg

LAIGAARD traktor-spidsplø er fremstillet i solid, hel-
svejset konstruktion og kan hurtigt, uden brug af værktøj,
tilkobles traktorrammen.
Med de vendbare stålskær (120x13 mm), der muliggør stor
nedslidning, er ploven særdeles økonomisk i drift.
Traktorrammen er igvrigt anvendelig til såvel fejmaskiner
m.v. og passer til ethvert traktormærke.
Alle snepløve leveres med parallel-løft.

LAIGAARD

FABRIK FOR VEJMASKINER
HELSINGFORSKADEN 6 · AARHUS N · TLF. (06) 16 24 44

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL

TLF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:
Skovfoged N. P. Nissen,
»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:
Skovfoged J. Wisbech,
Kås, tlf. (08) 24 54 32

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter
til vildtremiser m.v.

Alle arter
skovplanter

i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og
-planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Tlf. 05 - 65 12 11

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG
Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

Paludans Planteskole A/S

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter.

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888

Kerteminde . Telefon (09) 32 15 15

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og
elmekævler

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Køb af savværks- tømmer

Kontant betaling

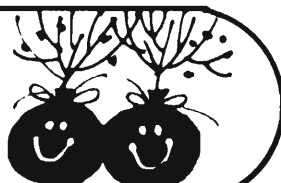
SKOVPLANTER . LÆPLANTER

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter. Plantekatalog
tilsendes gerne på forlangende.

**SKÆRBÆK
PLANTESKOLE**

8700
SKÆRBÆK
TLF
04/75 12 50

FAXE LADEPLADS SAVVÆRK

E. Svendsen
4654 Faxe Ladeplads
Tlf. (03) 71 61 73

Send kuponen og få svaret.

Holtox 50 er et relativt nyt middel mod ukrudt i skovkulturer. Vi introducerede det sidste år, og de praktiske erfaringer har været lige så gode, som forsøgsresultaterne lovede. Holtox 50 er lidt dyrere end f.eks. Atrazin. Til gengæld er det på samme tid både skånsomt og så effektivt, at merudgiften bliver en gevinst i den sidste ende.

Vi har udgivet en brochure, som fortæller, hvordan Holtox 50 virker, hvor den virker, hvilken dosering du skal bruge, osv. Brochuren er din, hvis du sender kuponen eller ringer til os. Det er tlf.nr. (01) 125340 lok. 2110/2156.

Firma: _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./By: _____

Sendes til A/S Dansk Shell, Kemikalieafdelingen.
Kampmannsgade 2, 1602 København V.

Personalialia:

Skovrider Svend Larsen, Tolne, fhv. skovrider for Hedeselskabets 1. ste distrikt, er afgået ved døden i en alder af 70 år.

Der vil komme en nekrolog over skovrider Larsen i Dansk Skovforenings tidsskrift.

P.H.

Offset

»Skoven« har siden starten i 1969 været trykt i bogtryk. Det vil sige, at hver linie har været sat i bly, og alle billeder, figurer m.m. er blevet lavet til klicheer. Klicheer bliver lavet på en klichéanstalt. Dette har haft sine fordele bl.a. ved ombydning (d.v.s. udformningen af de enkelte sideres udseende), men også ulemper, idet man er bundet af klicheernes størrelse.

Udvikling af ny teknik har i de senere år været kometagtig.

Trykkerierne er i større og større udstrækning gået over til den såkaldte offsetteknik. Det er en tryksteknik, der i stedet for blyatsen er baseret på film. Dette giver en hel række muligheder - specielt i ombydningen, det vil være for vidt at komme ind på her. SKOVENS trykkeri gennem de sidste 5 år er nu også gået over til denne teknik, hvilket medfører, at bladet fra dette nummer trykkes i offset. Dette får umiddelbart ingen betydning for læserne, idet SKOVEN foreløbig fortsat vil fremstå som hidtil.

Den ny tryksteknik vil i første omgang kun få betydning for tidsskriftets forfatterkreds, idet den korrektur, man vil modtage af sit indlæg ikke længere vil have karakter af en spaltekorrektur, men vil være en korrektur, der viser artiklen, som den vil komme til at se ud ombrudt.

Det at skifte fra bogtryk til offset vil naturligvis ikke forløbe uden problemer og der vil gå nogen tid før bladets kvalitet når op på højde med det tidligere stade. Vi beder vore læsere have os dette undskyldt.

I forbindelse med overgangen til den nye trykkeform er det naturligt at tage bladets lay-out op til revision, men det er noget, der i løbet af foråret vil blive diskuteret i redaktionsudvalg og bestyrelse.

m.h.

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf. (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 9001964

Redaktionsudvalg:

Hofjægermester
I. Estrup
(formand)

Statsskovrider
Steffen Jørgensen

Lektor, lic. agro.
Finn Helles

Skovrider
Aa. Marcus Pedersen

Skovrider
Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:

Forstkandidat
Mikal Herløw
Dansk Skovforening

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg
Dansk Skovforening

Abonnement:
Tegnes hos
Dansk Skovforening
Koster for 1978
kr. 108,- (incl. moms)

Medlemmer af
Dansk Skovforening modtager
et eksemplar af Skoven og
Dansk Skovforenings
Tidsskrift vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's
marts nummer må indsendes
inden 5. marts.

Eftertryk med kildeangivelse
tilladt.

Forsiden:

Skovskolens rullende
afdeling i »marken«.

FEBRUAR 1978

Tryk:
Juelsminde Bogtryk/Offset
Telefon (05) 69 30 94

Spånpladesagen afsluttet

Som det er SKOVEN's læsere bekendt gennem dagspressen overhældte svenske spånpladefabrikker i begyndelsen af året specielt det danske og engelske marked med plader til meget lave priser. Priserne lå væsentligt under *produktionsprisen* for danske plader.

Det var specielt den statsejede spånpladefabrik ASSI, der førte an i dette underbudssalg.

Dette medførte at de danske spånpladeproducenter gennem Industrirådet henvendte sig til EF-Kommissionen, hvilket også skete fra engelsk side.

Kommissionen reagerede overordentlig hurtigt, idet den allerede den 27. januar indledte en antidumping- og subsidieprocedure mod den svenske spånpladeeksport til Storbritannien og Danmark.

Fredag den 3. februar gennemførte Kommissionen konsultationer med de danske og britiske klager og de svenske producenter. Under disse konsultationer påtog den svenske spånpladeindustri sig at respektere det danske prisniveau de kommende 6 måneder for at undgå pålæggelse af en ud-ligningsafgift. Såvel det statsejede selskab ASSI som de private svenske eksportører har forpligtet sig til at opsigde de leveringsaftaler, de har indgået til priser, der ligger under de danske producenters, idet de dog har bedt om at måtte gennemføre allerede aftalte leverancer i februar måned. De har forpligtet sig til at rapportere til Kommissionen med henblik på at sikre, at der ikke i løbet af februar gennemføres større leverancer end normalt.

Fra den 1. marts vil det danske spånplademarked være saneret, således at beskæftigelsen på de danske fabrikker kan normaliseres. Tilsvarende forpligtelser har svenskerne påtaget sig på det britiske marked.

Hermed kan antidumping- og anti-

subsidieproceduren i EF afsluttes, men den kan genoptages i samme øjeblik, der konstateres en overtrædelse af de tilsagn de svenske fabrikker har påtaget sig.

Efter denne udvikling må man forudse en indskrænkning af den svenske produktionskapacitet, der vil bringe ledighedstallene for træarbejdere i Sverige nærmere de øvrige europæiske landes niveau. Specielt for ASSI må det forudses, at planlagte produktionsudvidelser må opgives på grund af manglende muligheder for at afsætte produktionen til de priser ASSI har påtaget sig at respektere.

Industrirådet opfatter det som et væsentligt resultat, at sagen har kunnet afsluttes til de danske producenters tilfredshed, uden at det blev nødvendigt at indføre restriktioner.

I forbindelse med denne sag er Kommissionen og EF's Ministerråd blevet opmærksomme på risikoen for konkurrencefordrejende virkninger af den svenske subsidiepolitik, og det er Industrirådets håb, at denne sag kan bidrage til en mere effektiv indsats både i EF og EFTA-landene over for forsøg på at exportere arbejdsløshedsproblemer gennem nationale støtteordninger. Denne udvikling rammer især de mindre lande og har været med til at forstærke den økonomiske krites virkninger for Danmark.

Det er Industrirådets håb, at det danske formandskab i EF kan hjælpe til at vende denne udvikling, således at der i fremtiden kun godkendes støtteordninger, der fremlægges med en plan for afvikling af de planlagte tilskud og helst kun gives tilskud til nedlæggelser og fornyelser, men ikke til iværksættelse af uøkonomisk produktion, altså kapitaltilskud og ikke driftstilskud.

m.h.

Statens arealforvaltning og skovdrift

Miljøministeriet har offentliggjort sine planer for de næste 5 år.

Dette er sket i 6 små publikationer - én for hver af ministeriets styrelser samt én for departementet.

Af departementets rapport fremgår, hvad der muligvis kan betragtes som ministeriets skovpolitik.

Afsnittet bringes i sin fulde ordlyd i det følgende.

Målet med statens forvaltning af skove og en række naturområder er først og fremmest at drive et rentabelt skovbrug under hensyntagen til naturfredningsinteresser og befolkningens behov for arealer til fritidsaktiviteter.

Ved administrationen af skovloven tilsigtes, at det samlede private og offentlige skovareal ikke reduceres, og for at beskytte bebyggelse og landbrugsarealer ydes tilskud til sandflugtsbekæmpelse.

Statsskovene omfatter ca. 100.000 ha eller 25% af landets skovareal. Driftsindtægten forventes i 1977 - 78 at blive 127 mill. kr. Statsskovene leverer ca. 25% af den samlede indenlandske træproduktion svarende til ca. 7% af det samlede indenlandske træforbrug.

Det er vanskeligt at adskille den forretningsmæssige drift af skove og Skovstyrelsens øvrige arealforvaltning, idet der f.eks. i skovdriften tages hensyn til naturbeskyttelsesinteresser, ønsket om at opretholde løvskov, befolkningens behov for arealer til fritidsaktiviteter og beskæftigelsesforanstaltninger. Ved vurdering af driftsresultater i statens skove må derfor tages i betragtning, at en stor del af udgifterne er begrundet i andre formål end træproduktion, og at indtægterne formindskes som følge af de øvrige hensyn.

Udviklingen i forholdet mellem verdensmarkedsprisen for træ og produktionsomkostningerne har i de sidste ti år indtil 1970 forringet driftsresultatet i træproduktionen trods omfattende rationalisering. Siden 1970 har verdensmarkedsprisen i lighed med priserne på andre råvarer haft en gunstigere udvikling. Der er desuden sket en forbrugsstigning inden for markedet for træ og træprodukter. Prognoser over forbruget af træ især som råstof i bygge- og anlægsvirksomheden og i cellulosefremstilling, tyder på en langsigtet forbrugsstigning på ca. 3% årligt. En stadig større del af dette merforbrug må dækkes ved import, overvejende af forarbejdede varer.

Den løbende årlige import af træ og træprodukter har for tiden en værdi af ca. 6 mia. kroner.

Det er Skovstyrelsens vurdering, at en fortsættelse af denne udvikling vil muliggøre og begrunde en rentabel forøgelse af træproduktionen ved intensivering af driften inden for det nuværende skovareal, f.eks. ved erstatning af bjergfyrbævningsarter med mere produktive træsorter. Den øgede produktion vil først vise sig en række år efter, at intensiveringen er påbegyndt, og det vil være nødvendigt at øge udgifterne på kort sigt, for at hugsten og dermed indtægterne kan stige.

Med den lange produktionstid i skovene er det klart, at hugst- og produktionsmulighederne på kort sigt (5-10 år) alene er dikteret af de eksisterende bevoksningers sammensætning og aldersgruppering. Karakteristisk for statsskovene er her en udpræget overvægt af nåletræ i alderen under ca. 35 år, hvor hugstudbyttet er meget ringe. I løbet af femårsperioden vil en del af disse bevoksninger gro ind i aldersgrupper, hvor hugsten og indtægterne begynder at vise sig. Tendensen vil forstærkes væsentligt efter 1982, og Skovstyrelsen må i femårsperioden forberede sig på en aktivitetsstigning svarende hertil, således at man kan høste tidligere tiders investeringer.

Mængden og arten af den private og offentlige træproduktion afhænger især af, hvor store og hvor velegnede jorder, skovbruget kan råde over.

Skovlovens bestemmelser om opretholdelse af skovarealer i vedvarende højskovdrift indebærer, at arealanvendelsen ikke formindskes. En beslutning om at overflytte privatejede arealer fra f.eks. landbrug til skov vil afhænge af økonomiske forventninger og overvejelser. Det er dog muligt, at der som led i EF's landbrugspolitik vil ske en tilskyndelse til overførsel af dårlige landbrugsarealer til skovbrug. Med hensyn til statsskovenes areal forventes der i de nærmest kommende år kun mindre forøgelse i forbindelse med statens erhvervelse af fast ejendom til fritidsformål.

Udover statens skove forvalter Skovstyrelsen ca. 50.000 ha statsejede arealer, fortrinsvis heder, klitter og strandbred-

der. Senest har styrelsen overtaget forvaltningen af 6.000 ha opkøbt til rekreative eller fredningsmæssige formål, og i forbindelse med ministeriets strukturændringer medvirker skovstyrelsen nu ved varetagelsen af tilsyns- og plej opgaver vedrørende ca. 100.000 ha privatejede fredede arealer. I takt med befolkningens øgede fritid og ændrede fritidsvaner forventes det, at der fortsat vil være stigende interesse for udnyttelse af statsskovene og disse arealer til fritidsformål. Tilrettelægningen af de nærmere retningslinier for varetagelsen af tilsyns- og plej opgaverne vil blive udformet således, at der sikres overensstemmelse med målene for frednings- og fritidspolitikken.

Skovstyrelsen har siden efteråret 1974 ekstraordinært beskæftiget omkring 900 mand med opgaver, såvel i forbindelse med træproduktion som med rekreative opgaver. Såfremt denne ekstraordinære beskæftigelse ønskes opretholdt, vil den hovedsagelig kunne beskæftiges ved opgaver med mere langsigtede virkninger, og det vil derfor være ønskeligt at foretage en nøje vurdering af perspektiverne for at anvende statsskovene i en langsigtet beskæftigelsespolitik.

Skovstyrelsens opgaver med dæmpning af sandflugt vil næppe ændre sig væsentligt i de nærmeste år, men en konstatret stigning i disse opgaver som følge af øget færdsel i klitterne ventes at fortsætte.

SKOV- VOGNE

5,5 tons boggie
Kæpstokkene og boggien er
flytbare på
centralrøret.

**LAUSØ
MASKINFABRIK**

Industrimarken, Sørup
9530 Støvring
Tlf. (08) 37 21 12

Skovskolens rullende afdeling

»Skovskolen i Nødebo« holdt åbent hus fredag den 27. januar, formiddag for at fremvise det sidste skud på institutionens virksomhed: *udvidelse af de rullende afdelinger med 2 vogntog.*

Skovbrugslærer *I. Nissen* bød velkommen og gav en historisk redegørelse om baggrunden for de rullende afdelingers tilblivelse, og Skolerådets formand skovdirektør *H. Frølund* lykønskede skolen med resultatet.

Forstander *Aa. Marcus Pedersen* og andre af Skovskolens personale fremviste derpå nyanskaffelserne.

Udstyret er opbygget af skovarbejderafdelingen under ledelse af skovbrugslærer *Iver Nissen* og pedel *Per Kristoffersen* i de seneste måneder, og det omfatter 2 lastvogne og 2 specialbyggede værkstedsvogne fra Carlsen og Søner i Humlebæk - udstyr til ialt knapt 400.000,- kr.

Vognene er forsynet med alt til undervisningen nødvendigt grej, værktøj, motorsave, rullebukke, sikkerhedsudstyr, driv- og smøremidler m.m.

Værkstedsvognene er forsynet med arbejdsborde, stole, overheadprojektor, lys og varme. Vogntoget er beregnet på at kunne stille op og gennemføre kursus overalt i Danmark ved fast vej i skoven direkte ved skovarbejderenes aktuelle arbejdsplads; 6 mand deltagere i hvert kursus.

Det ene nye vogntog vil med læreren, skovtekniker *Bent Karlsson* blive stationeret i Viborg. - Det andet nye vogntog vil blive stationeret med læreren, skovarbejder *Erik Firlings*, i Odense, og skolens gamle udstyr vil have station i Nødebo og blive bemanded med skiftende lærere fra Skovskolen. Vogntoget i Viborg er bemanded i samarbejde med Det danske Hedeselskab.

De to nye vogntog vil sammen med skolens gamle udstyr, ved kørsel året rundt, have en kapacitet på 700-800 kursister om året.

Bevillingen blev tilvejebragt i eftersommeren 1977, bl.a. med baggrund i beskæftigelsessituationen. Det lykkedes ved et samarbejde mellem landbrugsministeriet, miljøministeriet og Skovstyrelsen at tilvejebringe en bevilling på ca. 800.000 kr. om året indtil juni

1980 til driften af de to nye vogntog. Der har i forsøgsperioden - både fra det private skovbrug og fra statsskovbruget - været rift om at få andel i dette instruktionsarbejde og ventetiden har været ca. 1 år.

Kurserne er foreløbig af tre dages varighed. Kursisterne får under kursus dagpenge betalt over landbrugsministeriets konto via Skovskolen.

P.H.

Felthue

Original U. S. Army vinterhue. Varm og solid med øreklapper og snøring. Leveres i khaki-grøn i størrelserne 56-60.

Kun kr. **28.-**

Vatteret

Feltjakke

i U.S. army model

Den helt ideelle jakke mod regn, vind og kulde. Uundværlig for alle aktive fritidsmennesker - uanset alder. En robust og vældig praktisk jakke til jægere, fiskere og andre der færdes i det fri. Kvalitet overalt. Imprægneret vindtæt stof, foret med varm vattering i kunstfibre, - så rummelig at der er plads til en tyk trøje el. thermoundertøj, 4 store lommer - khakigrøn - størr. 46-56. Bestil efter brystvidde.

Kun kr. **158.-**

Feltbukser

I år kan vi også tilbyde robuste og praktiske feltbukser i samme imprægnerede stof som feltjakken. Sammen med jakken har du et komplet feltdress, der kan modstå selv det sureste vejr. Baglomme, 2 sidelommer samt ekstra forstærket lomme på venstre lår, - fodvidden justeres ved knapning - dobbelt knæ, passer både udenpå og indeni støvler. Alle størr. Bestil efter livvidde (78-110).

Kun kr. **78.-**

EFFEKT LAGERET

ApS. Fr. Bajersgade 16
Box 60 - 8700 Horsens
Ordretlf.: (05) 62 40 76

For alle artikler gælder:
10 dages fuld returret og
garanti for alle fabri-
kationsfejl.

Skriv venligst
med blokbogstaver
eller på maskine.

Send mig snarest mod opkræv-
ning og 10 dages fuld returret.

Antal	Produkt	Størrelse	Livvidde	Pris
	Feltjakke			Kr. 158.-
	Feltbuks			Kr. 78.-
	Felthue			Kr. 28.-

Priserne er excl. forsendelse

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ By: _____

SI-noter:

Metoder og udstyr til pleje af grønne områder

Skovteknisk Institut (ATV) har i januar 1978 udarbejdet publikationen »Metoder og udstyr til pleje af grønne områder«. Denne publikation er i første række tænkt som en vejledning for de personer, der beskæftiger sig med anlæg og pleje af det åbne lands grønne arealer, men publikationen vil også kunne anvendes af småskovsejere, af driftsledere på kombinerede ejendomme, af personer under uddannelse inden for det grønne område, samt af skovfolk iøvrigt, der ønsker et hurtigt og enkelt overblik over en stor del af skovbrugets aktuelle driftsteknik. Publikationen behandler i tekst, skemaer og billedform områderne kulturanlæg, kulturpleje, bevoksningspleje, skovning og transport samt vej- og vandvedligeholdelse. Endvidere har publikationen en meget fyldig produkt nøgle, med ca. 130 firmahenvisninger. Publikationen er på 70 sider og koster 50,- kr. excl. moms; den vil ikke blive udsendt over SI's normale abonnementsordning, men må af alle interesserede bestilles direkte hos:

SKOVTEKNISK INSTITUT

Vester Voldgade 86

1552 København V

Tlf.: (01) 12 21 66

Fritz Møller.

Russerne sænker trælastpriserne

Russerne har tilbudt 250.000 m³ trælast til levering på det tyske marked i 1978. Priserne er nedsat kraftigt. Det svarer til en reduktion af 1977 priserne på 18-20%. Priserne er fastsat i tyske mark, og russernes prispolitik må ses på baggrund af dette forhold, oplyser Landbrugets priscentral i Oslo. Russerne har justeret priserne for at opretholde forholdet til sine nordiske og canadiske konkurrenter.

Ændringerne i disse landes valutakurser i løbet af 1977 har i nogen grad svækket russernes konkurrenceevne.

Det udspil russerne nu har foretaget, tyder på, at de vil justere deres priser i takt med de valutaændringer andre lande måtte foretage.

Det foreliggende tilbud omfatter hovedsageligt gode kvaliteter af græntømmer. Dette vil betyde en øget konkurrence for de nordiske producenter på et kvalitetsområde, hvor der tidligere har rådet noget gunstigere markedsforhold.

m.h.

Fauna, fredning og skovdrift

Mange naturhistorikere mener, at skovene bør gøres venligere overfor dyrelivet. De tanker, man her giver udtryk for, har ikke til hensigt at ændre skovbruget radikalt. De udtrykker et ønske om, at der i højere grad i skovdriften tages hensyn til vor fauna.

Af PEDER AGGER, lektor i økologi v. RUC, medl. af Naturfredningsrådet, i samarbejde med PER QUADE, Zoologisk Museum.

Som et led i Miljøministeriets nye struktur er der indledt et samarbejde mellem Fredningsstyrelsen og Skovstyrelsen omkring planlægning i forbindelse med Miljøministeriets arealer, herunder skovene.

Dette lover godt for en bedre koordinering af samfundets naturfredningsmæssige og produktionsmæssige interesser i skovene. Og denne artikel skal ses som et forsøg på at stimulere diskussionen omkring, hvor, hvordan og i hvilken udstrækning fredningsmæssige og produktionsmæssige hensyn kan gå i spand.

Naturen, iberegnet faunaen, er ikke statisk, men er til stadighed underkastet ændringer, dels naturlige ændringer som klimabetingede fluktuationer og den naturlige succession i økosystemerne, dels menneske-inducerede ændringer forårsaget af kvantitative og kvalitative ændringer i den samfundsmæssige produktion og arealbenyttelse. Men heller ikke den offentlige mening om, hvordan naturen kan og bør benyttes, er uforanderlig.

Dette gør det nødvendigt, at praksis i forvaltningen af naturområder, skove og det åbne land til stadighed tages op til revision. Og ved skovdrift, hvor omdriften er særlig lang, sættes der særlige krav til dette revisionsarbejdes fremsynethed. Her planlægges ikke for denne, men for kommende generationer. Og de skove, der plantes idag, skal i fremtiden kunne bære en anden og formentlig betydelig mere intens samfundsmæssig benyttelse, end den vi ser idag.

Hvad dette kan betyde, for de hensyn, man i skovenes driftplanlægning må tage for at beskytte dyrelivet, er emnet for denne artikel. Nedenfor vil blive skitseret en art »tommelfinger-regler« for den faunabevidste forstmand.

Formålet med at vise faunaen hensyn

Afgørende for hvilke tiltag man overvejer, er spørgsmålet om, hvad der er

selve formålet med at vise dyrelivet hensyn. Jeg opererer her med følgende formål:

Bevarelse og i særlige tilfælde genskabelse af flest mulige og størst mulige intakte elementer (strukturer såvel som processer) af den danske natur. Hermed også i nogen grad de kulturpåvirkede biotop-typer, som vi har overtaget fra tidligere tider.

Dette hensyn til naturbevarelse må afvejes mod de samfundsmæssige behov for anvendelsen af vore skovområder. Det være sig både de produktive behov (træproduktionen m.m., grundvandsregenering, recipientfunktioner (for luftforurening m.v.), skovens anvendelse til undervisning og forskning) og de reproduktive behov (primært skovens brug for friluftslivet i bred forstand).

Erkendelsen af disse samfundsmæssige behov har i høj grad præget omfanget og arten af de foranstaltninger, der bringes i forslag i det følgende.

Uroelementet og biotopsørgsmålet

Når det drejer sig om at beskytte dyrelivet i vore skove, er der to hovedspørgsmål, man må forholde sig til. Det første er uroelementet (jagt, færdsel, skovarbejde).

Det andet er spørgsmålet om biotoperne - deres indre diversitet og skovområdernes udbud af afvekslende biotoptyper. Hvor det sidste har langt den væsentligste betydning for de fleste dyregrupper.

I den efterfølgende gennemgang vil disse to spørgsmål dog ikke holdes

skarpt adskilt, idet de vanskeligt lader sig skille, når det kommer til mere konkrete forslag.

Urskov

Det er af såvel naturvidenskabelig - som af undervisningsmæssig interesse, at man indenfor hvert større skovområde lader mindre områder (et par ha. kan gøre det) henligge i en »ur-tilstand«. Denne betegnelse skal ikke tages mere bogstaveligt, end at mindre områder skal tages ud af driften, således at indgreb som hugst, tilplantning, dræning, anlæg af veje og fjernelse af træ ophører; evt. kan også en hegning mod besøgende komme på tale.

Er det muligt indenfor samme skov at anlægge flere sådanne områder, vil det være af interesse, at de adskiller sig fra hinanden, f.eks. ved at et område er udlagt i en fugtig del af skoven, et andet i en mere tør del.

Kildeområder og refugier

For dyrelivet er det af væsentlig betydning, at skoven i sig rummer større områder, der er beskyttet mod alt for stor menneskelig færdsel. Et sådant område kan fungere som kildeområde, i den forstand at en dyre- eller planteart her kan opretholde en blivende bestand, hvis overskud kan sprede sig ud til de øvrige dele af skoven, hvor naturen p.g.a. færdsel og anden påvirkning ikke giver arten mulighed for at opretholde en permanent bestand.

De mod færdsel beskyttede områder vil for de større mobile dyrearter kunne fungere som refugier i den forstand, at dyrene her vil kunne søge fred på de tidspunkter af dagen/ugen/året, hvor skoven har mange besøgende, eller hvor dyret har særlig brug for fred. I de øvrige perioder kan dyrene benytte resten af skoven og det omgivende land som fourageringsområde.

Urskov, kildeområder og refugier kan ikke adskilles. Der er tale om grader af beskyttelse og tildels overlappende funktion, af hvilken grund de ofte med fordel kan placeres inden i - eller i tilknytning til hinanden.

Alle de tre områdetyper vil have refugiefunktion, som steder hvor dyrene i kortere eller længere tid kan søge fred. Urskov og kildeområder vil begge kunne fungere som centre, hvorfra overskuddet fra en permanent bestand af dyr kan sprede sig.

Tabel 1.

	Driften	Færdsel	Formål
Urskov	Ophører	Begrænses	Bevare naturlige økosystemer
Kildeområde	Begrænses	Begrænses	Bevare moderbestande
Refugier	Normal	Begrænses	Give dyr opholdsmuligheder

Kildeområder og refugiers planlægning og drift

Kildeområders og refugiers opretholdelse/etablering er af særlig betydning for den danske rovfuglebestand af flere grunde:

1) De store rovfugle hører til de dyr, der er hårdest trængt i det moderne industrisamfund, og er dermed også dem, der har hårdest brug for beskyttelse.

2) Rovfuglene er meget sky dyr, der kræver absolut ro i yngletiden.

3) De store rovfugle (duehøg, musvåge og hvepsevåge) yngler i forvejen, hvor der er relativt lidt færdsel; hvilket gør det relativt ukompliceret at »isolere« disse områder.

Refugier oprettet primært af hensyn til rovfuglene, vil også i nogen grad kunne tilgodese andre arters behov for fred, f.eks. hjorte, sortspætte, grævling og skovmår (der ovenikøbet kan benytte gamle rovfuglereder som bolig).

Det er ønskeligt at færdslen i de beskyttede områder minimeres. Dette kan opnås ved, at der ikke anlægges veje, kondistier, ridestier m.v., og at de anlæg, der måtte forefindes, får lov at gro til. Der bør udstedes forbud mod gennemgørelse af orienteringsløb, militær- og spejderøvelser. I bynære dele af skovene kan en hegning blive nødvendig.

Som ved andre arters refugiebehov, bør der især tages hensyn til behovet for fred i yngletiden. Således bør skovarbejdet i refugiet begrænses mest muligt eller helt undgås i perioden fra 1.1. til 1.9.

Med hensyn til refugiernes beliggenhed er det vigtigt, at de omfatter både områder inde i selve skoven, og områder, der står i forbindelse med det åbne land. Især skovområder ud til ubeboede og lidet befærdede marker, enge og moser er værdifulde, idet disse udgør forageringsområder for flere af de beskyttelsesværdige dyr.

Rovfugle-refugier/kildeområder i danske skove bør etableres i områder med højstammet løvskov overvejende med bøg, men gerne med indslag af andre arter f.eks. eg, lærk og rødgran. Af særlig interesse er indslag af gamle ege. Idet rovfuglene ofte i en ellers bøgedomineret skov vil foretrække netop de enkelte træarter som rede-træer. Det er endvidere af betydning, at bøgekulturen rundt om redetræet ikke udtynnes for kraftigt, da disse yder reden skjul og læ.

I det efterfølgende skitseres nogle tiltag, som mere generelt retter sig mod skovdriften i almindelighed. De bør bringes i anvendelse i de beskyttelses-zoner, som er blevet beskrevet ovenfor, men bør derudover tages i anvendelse, hvor og når det ikke kolliderer for voldsomt med skovens øvrige anvendelse.

SKOVPLANTER

i bedste provenienser, prima kvaliteter, et righoldigt sortiment, store og små partier.

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlsstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

6230 Røddekro - Tlf. (04) 66 29 33 - Danmark

Øget artsrigdom indenfor den enkelte biotop

Indenfor den enkelte biotop vil man ofte med små midler kunne bedre livsbetingelserne for vilde dyr og planter. Endog vil der være tilfælde, hvor en opgivelse af almindelig praksis i skovdriften samtidigt vil kunne gavne både driftsregnskabet og dyrenes livsbetingelser.

a) Man kan *undgå* mindre nødvendig *bortrydning af undervegetation*. Dette vil kunne øge udbuddet af vegetabilsk føde både kvantitativt og kvalitativt for en lang række mindre dyrearter, og det vil kunne give de mindre dyr opholds- og redepladser. Endvidere vil tæt undervegetation kunne anvendes i reguleringen af færdslen i skoven.

b) *Valget af træarter* har afgørende betydning for dyrenes livsmuligheder. Men i de produktive beplantninger ligger der selvsagt større konfliktmuligheder mellem skovdrift og dyreliv end i spørgsmålet om undervegetationen.

Tætte beplantninger med rødgran kan, når de er unge, levere ypperlige skjulesteder for pattedyr som ræv og hjort. Men fourageringsmulighederne er små for snart sagt alle dyrearter bortset fra de få typiske granplantagearter.

Mere lysåbne træer (især eg og ask) vil give bedre betingelser for fremvækst af bundvegetation, hvorved også dyrelivet som helhed får bedre livsbetingelser. F.eks. har gran, formentligt et langt mere artsrigt dyreliv end monokulturer af eg eller (især) gran. Anvendelsen af ammetræer vil af samme grund generelt være positiv set fra et faunamæssigt synspunkt.

Det er af betydning, at man i den almindelige omdrift er opmærksom på værdien af, at løvskovsområder permanent holdes med løvskov. Idet løvskovbundens urteflora først langsomt vil vandre ind, hvor et område i en periode har båret nåltræ.

c) *Længere omdrift* end snævre driftsøkonomiske hensyn måske påbyder, vil bedre forholdene for dyrelivet, fordi gammel trævegetation af alle arter generelt giver bedre overlevelseschancer

end unge beplantninger. Dels er ældre træer mere lysåbne, hvilket åbner mulighed for fremvækst af en mere frodig bundvegetation, og det dyreliv der dermed følger. Dels vil ældre træer med udgåede grene og knudret bark levne de huleboende fugle og pattedyr (spætte, huldue, flagermus) redepladser og fourageringsmuligheder, bl.a. på den lange række af insketer, der knytter sig til udgåede træer og grene - en dyregruppe der ellers frister en kummerlig skæbne i den rationelt drevne skov. Dertil kommer, at visse dyrearter netop er knyttet til højskoven (f.eks. de store rovfugle).

Hensynet til de huleboende- og de andre i dødt træ levende dyr kan også tilgodeses ved:

d) at *knækkede træer får lov at stå* som høje stubbe

e) at *store nedfaldne grene får lov at ligge* (dette vil også kunne bruges til at regulere færdslen)

f) at *enkelte store udgåede træer* får lov at blive stående.

Afvekslende biotoper

Skovens rigdom på dyre- og plantearter kan også som helhed øges ved, at man øger antallet af forskellige biotoper indenfor den enkelte skov. Nogle dyrearter som mår og odder kræver meget udstrakte biotoper, men for talrige andre vil en enkelt hektar eller mindre være tilstrækkeligt til, at en bestand kan opretholdes.

a) *Skovmoser* har, udover at være levested for akvatiske organismer betydning som drikkested og fourageringsområde for visse arter. F.eks. er svalekliren, der kun forekommer i Nordsjælland og på Bornholm, helt afhængig af, at der findes moser og temporære vandhuller i skovene. Dertil kommer, at de fugtige dele af skoven med højt fugt-varme og tildels lysindhold leverer specielle livsbetingelser for en række dyre og plantearter, der ikke vil kunne trives andetsteds.

Af disse grunde er det ønskeligt, at så mange som muligt af de i tidligere tider afdrænede skovmoser får lov at genopstå, enten ved at man blokerer afløbet, eller ved at man passivt lader

afløbene tilstoppe af sig selv. Og de steder, hvor en mose er tilplantet med en mager rødgranbevoksning, bør nyttilplantning efter fældning undgås.

b) *Skovsøer* er ofte kildesøer, hvilket indebærer, at de i reglen er relativt næringsfattige. Af den grund bør der udvises tilbageholdenhed med gødskning i de dele af skoven, der går ned til søen.

Da skovsøen ligger i læ, vil der oftest være ringe vandudveksling mellem bund og overflade. De blade, der som den væsentligste kilde for tilførsel af organisk stof, lægger sig på bunden, vil ved deres forrådnelse opbruge den tilstedeværende ilt, hvorved der skabes anaerobe forhold i bundvandet. Disse forhold vil kunne udbedres ved, at skoven udfor søens vindside fældes, hvorved søens produktivitet kan øges. Som mosen har søen betydning som fourageringsområde. Specielt har overgangen fra sø til skov betydning for dyrelivet (se senere »Randområders betydning«)

Enkelte søer har delt skæbne med de mange afdrænede moser. Som for disse bør hensynet til faunaen føre til overvejelser om, hvorvidt en fortsat afdræning skal bibeholdes.

c) *Permanente græsarealer.*

Godt beskyttet mod vindens påvirkning er skovagren karakteriseret ved sine høje temperaturer og moderate luftfugtighed. Dette giver især anledning til at en rig insektfauna i forbindelse med urtefloraen kan udvikle sig, og dermed også insektædere som f.eks. tornskade. Vegetationen er endvidere fødekilde for frø- og græsædere (småfugle, gnavere, hjorte).

Af denne grund bør åbne lodder i skoven f.eks. op til skovløberhuse ikke tilplantes. Og en vis pleje i form af borthugst af selvsået træ- og buskvegetation vil være nødvendig fra tid til anden.

En særlig form for græsarealer er de overdrevslignende græsområder, hvor store solitærtræer som på en savanne står tilbage. Denne vegetationsform giver særligt gode livsbetingelser for en lang række dyre- og plantearter, især når trævegetationen består af eg. Stamme og grene på de lysstillede træer får stor opvarmning, hvilket har betydning for insektfaunaen. Optimalt bør der friholdes et område omkring træet på de tre gange kronens bredde.

En sådan biotop er næppe oprindelig i Danmark, men er til gengæld ikke så fjern fra, hvad der kunne forefindes i tidligere tiders oldenskov.

Randområders betydning

Randen af en biotop giver dyrelivet særlige livsbetingelser. I modsætning til forholdene inde midt i biotopen, vil randen kunne byde mange arter den

mulighed, at de kan have »bolig« i den ene biotop og fouragere i den anden.

Dertil kommer, at overgangszonen mellem to biotoper udviser en egenartet kombination af miljøfaktorer (f.eks. lys/skygge forhold), som adskiller sig fra begge de tilgrænsende biotoper. Disse mulighedsudnyttelse er naturligvis tildels afhængige af, hvor meget man af driftstekniske og økonomiske hensyn indsnævrer overgangszonen.

a) *I skovbryn* vil det være værdifuldt, at man ikke for rigoristisk lader en bagvedliggende monokultur blive den dominerende helt ud til randen.

Hassel, hyld, røn, slåen, tjørn, kirsebær eller hvad der ved naturlig opvækst vil indfinde sig i skovbrynet, kan give eksistensbetingelser for mange insekter, småfugle og pattedyr, som området ellers ville være foruden.

b) *Enge og overdrev* ned til sø, mose og strand bør af samme grund bevares utilplantede i videst muligt omfang.

c) *Veje og stier* repræsenterer i forvejen et indhug i den del af skovarealet, der direkte anvendes i træproduktionen. Desuden fungerer de som lys- og varmekælder. Hvor de ikke er for smalle, giver de anledning til fremvækst i mejkanten af urte- og buskvegetation, der er føde/raste/udklækningssted for varmekrævende arter, eller arter, der ernærer sig af græs, frø, nødder og bær. Skovvejsbiotopen adskiller sig fra skovbryn og skovagre ved højere luftfugtighed og mindre lys. Dens faunistiske betydning kan øges ved at:

- fortrinsvis lysåbne træarter plantes op til vejen,
- træerne langs vejene holdes i forlænget omdrift,
- vejen omgives af brede rabatter,
- lyslommer, d.v.s. større eller mindre udvidelser af rabatten etableres hist og her langs vejen.
- man er »afvekslingsbevist« i hugsten langs vejen, f.eks. ved ikke at fælde på begge sider af vejen samtidigt, og i det hele taget eksperimenterer med lys- og skyggeeffekt i beplantning og hugst langs skovveje.

Afveksling og artsrigdom.

Den oprindelige danske natur har formentlig ikke været blottet for ensartede bevoksninger over store om-

råder. Derfor kan man ikke med henvisning til naturbevarelse gå ind på en strategi, der sigter mod at etablere den maksimale diversitet på enhver hektar dansk jord.

På den anden side har skovområderne og landet som helhed i historisk tid været langt mere afvekslende i biotopmæssig henseende, end det er idag. Dette er et argument for at genetablere flest muligt af de tidligere eksisterende små-biotoper. Og den almene interesse i at bevare netop skovens små biotoper forstærkes af, at den tiltagende forarmning af flora og fauna i det danske agerland, hvor skel, diger, markveje, læhegn og vandhuller sløjfes med overgangen til stordrift, og hvor den resterende del af dyr og planter behandles med kemiske bekæmpelsesmidler.

Men udover at argumentere for bevarelsen og genetableringen af de små biotoper, bør det fremhæves som betydningsfuldt for dyrelivet, at hver skov til enhver tid i sig rummer de forskellige mere eller mindre kulturpåvirkede successionsstadier: eng/mark - krat - ungskov - højskov - senil skov. Og modsætningsvis må der kraftigt advares mod dets modsætning, hvor hele skoven rationelt fældes på een gang og nyttilplantes med een enkelt art.

Det er tanken, at de ovennævnte ideer og principper skal indarbejdes ved planlægningen, og at de derudover anvendes, når det iøvrigt er belejligt i den løbende drift. Det er håbet, at bevarelsen af intakte elementer af den danske natur derved får bedre chancer for at kunne lykkes, end de har idag, så at mest mulig natur bliver bevaret for færrest mulige penge. Lykkes det ikke at tilgodese de fredningsmæssige hensyn på dette niveau, er der kun gennemførelsen af egentlige fredninger tilbage. Og med kun 9 mill. kr. pr. finansår til fredninger, er dette et sløvt våben i kampen mod naturødelæggelsen.

I den yngste bøgeskov (Tabel 2) fandtes 2 hulerugende arter, i den ældste 18. Plantagen ligger ved Fiil Sø, bøgeskovene på Als. A. Holm Johnsen, Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift årgang 59 og årgang 54.

Tabel 2. Artshyppighed og tæthed for fuglefaunaen i 6 danske skove, arter og ynglende par pr. km².

Par pr. km ²	Antal arter	Antal par
Gammel bjergfyrr-plantage	14	300
Bøgeskov (bøge-pur) 25 år	21	750
Bøgeskov lukket foroven 80 år	26	600
Bøgeskov på hugststadiet 140 år	28	1000
Tilgroet park (bøg) 2-300 år	36	1500

Litteratur:

Træartsforsøg

DET FORSTLIGE FORSØGSVÆSEN I

DANMARK, Bind XXXV, hefte 2.

Erik Holmsgaard og Carl Bang: Et træartsforsøg med nåletræer, bøg og eg. De første 10 år. Side 159-196. (Beretning nr. 290).

I 1965 er anlagt et meget omfangsrigt forsøg til belysning af forskellige træarters økonomi og produktion. Den vigtigste beslutning en fortsmand overhovedet træffer, foretages når han fastsætter kulturtræarten, og enhver bestræbelse på at kunne øge denne beslutnings sikkerhed, må man se på med sympati.

Undersøgelsen omfatter følgende nåletræer: ædelgran, grandis, nobilis, jap. lærk, rødgran, sitka, contorta, bjergfyr, douglas, cypres samt løvtræerne bøg og eg, ialt 12 træarter. Man savner måske ask (eller evt. ær), men grænsen skal jo ligge et sted, og forsøgsteknik er det nok vanskeligt at finde egnede arealer for disse specielle træarter i umiddelbar tilknytning til de fundne forsøgsarealer. Der er tilstræbt forsøgsparceller på 0,25 ha, således at prøveflader senere kan indlægges.

Spredningen af forsøgene er stor: Nord-Midt- og Sydsjælland, Lolland og i Jylland en god fordeling over hele halvøen. Fyns amt mangler.

Det må bemærkes, at 1 af forsøgene er anlagt efter gran, 2 efter løvtræ, 1 efter egekrat, medens 9 er efter landbrug eller hede (2 dog efter kortvarig forkultur). Efter 10 vækstperioder har man foretaget en gennemgang af alle forsøgsarealer og bl.a. foretaget højdemåling, ligesom kulturudgiften er gjort op, og enkelte parceller har måttet afskrives.

Som venteligt viser disse tal overordentlig store udsving, også inden for samme træart. Ekstremt lave tal til kulturpleje har Willestrup. Her har man åbenbart haft en særdeles god lokalitet, evt. kombineret med held. Til gengæld ligger næsten alle træarters middelhøjde over gennemsnittet for alle forsøg. På Sønderborg har jordbundstilstanden været overordentlig vanskelig, og man har kæmpet en hård kamp imod den. Dette har bevirket store udgifter, og højderne er for det meste under middeltallenes. Er forholdene vanskelige, og er uheldet ude, bliver det både dyrt og dårligt.

Forfatterne anfører, at kemisk ukrudtsbekæmpelse før plantning på lette jorder har haft god og reducerende virkning på udgifterne (men bemærk, at det ofte er på agerjord).

Forfatterne anfører, at de mest kultursikre træarter er rødgran og sitka, derefter ædelgran og grandis. Douglas

er vanskelig at få til at fænge, plantereduktionen har været 37%, men væksten er selv i de første år god. Højden er efter 10 år, trods efterbedring, 10% over rødgranens.

Den enorme højdevækst hos grandis gælder ikke de første år. De første 3-4 år kan være besværlige, og dette har man et konkret udtryk for her, idet højderne efter 10 år endnu er 10% lavere end hos rødgran.

Interessant bliver det at følge nåletræernes højdevækst i de forskellige forsøg i forhold til rødgran i de kommende 10-15 år. Dette er af afgørende betydning, når man ønsker at blande disse træarter med rødgran. Allerede nu havde man kunne forudsige, at mange supponerede blandinger ville mislykkes. Tænk hvis man på Willestrup havde blandet rødgran og cypres (højder efter 10 år hhv. 4,10 og 1,22 m) eller rødgran og ædelgran på Randbøl (højder 3,07 og 0,77 m) eller rødgran og douglas på Holsteinborg (4,41 og 6,21 m).

Ganske interessant kan det være at sammenligne kulturudgifterne for rødgran med de andre nåletræers. Sættes rødgran til 100,- (3700 kr.) er den for ædelgran i gennemsnit 143, for grandis 165, nobilis 195, jap. lærk 100, sitka 97, contorta 114, bjergfyr 124, douglas 154 og cypres 143. Det ses, at udgifterne hos de fleste andre nåletræer ligger væsentligt over rødgrans, og yderligere må anføres, at hegningssudgifter de fleste steder formentlig ikke er afholdt af hensyn til rødgran (eller sitka).

Det er iøvrigt ærgeligt at høre om de hyppige vildtskader trods hegninger. Forsøget bekræfter på sørgelig vis, at det er vanskeligt at holde en nogenlunde stor hegning vildtfri.

Det, der efter anmelderens mening bliver det mest spændende ved dette

forsøg, bliver under forskellige vækstforhold at få belyst økonomien ved dyrkning af disse fremmede coniferer (idet rødgranen betragtes som vores egen), bl.a. fordi man ret hurtigt får en strømpil. Disse træarter har givet os store glæder, og mange har forstået at dyrke dem rigtigt, så man har tjent gode penge, men vi kender alle stribevis af eksempler på mislykkede provenienser, mislykket udvikling og mislykkede blandinger, fordi højdevæksten var for forskellig med resultatet dyrt og dårligt.

N. E. Holten.

Thuja prøveflader

DET FORSTLIGE FORSØGSVÆSEN I DANMARK. Bind XXXV, hefte 2.

Søren Fl. Madsen: Tre faste prøveflader i Thuja plicata. Side 227-266. (Beretning nr. 292).

Forsøgsvæsenet har tre prøveflader i ældre thujabevoksninger, beliggende på Hølstenshus, Orebygård og Esrum distrikter. Da de to førstnævnte blev ødelagt ved stormfaldet 1967, har man benyttet lejligheden til, samtidig med at man kommer med afsluttende målinger for disse to prøveflader også at fremlægge materialet fra Esrum, suppleret med nogle generelle betragtninger for træartens dyrkning.

De specielle problemer i kulturstadiet i forbindelse med risikoen for angreb af skivesvampen har man ikke kunnet belyse, da det drejer sig om målinger i ca. 30 - 60 årige bevoksninger.

I Orebygård-forsøget indgår desuden et hugstforsøg, idet bevoksningen i alders-

Til udbringning af Atrazin

MICRON HERBI 77

Ultra-lav-volumen letvægtssprøjte

pr. ha 12 ltr. Atrazin 50%
12 ltr. vand
6 ltr. Ulvapron

ialt 30 ltr. pr. ha.

Rød dyse anvendes.
Ganghastighed: 50 m pr. minut.

Dansk Skovkontor A/S

Postboks 1, 4700 Næstved
Telefon (03) 80 01 10

stadiet 34 til 47 år indeholder uudhuggede parceller.

Højdevækstforløbet svarer på Orebygård til rødgran lidt bedre end bon. 1, og de øvrige følger i gennemsnit nogenlunde bon. 1,5. Tilvæksten er ligeledes god, meget groft sagt som rødgran bon. 1.

Thujaen har specielle afsmalningsegenskaber, og forfatteren omtaler en del målinger til belysning af dette spørgsmål. Disse egenskaber bevirker også ekstrem høje grundflader, i en uudhugget parcel på Orebygård efter 15 års målinger således knap 90 m² ved 47 år.

Sundhedstilstanden er gennemgående god i den forstand, at kronefylden og -farven selv i ældre bevoksninger er tilfredsstillende. En enkelt bevoksning har dog forbigående haft røde skudspidser. Kærneråd forekommer derimod i en betydelig del af stammerne og i forøget grad ved stigende alder. Råddet går dog i reglen ikke mere end ca. 1 m op i stammen.

Der er således god grund til at forvente, at thuja kan opnå høje aldre, også i områder hvor rødgran ikke bliver gammel, og der nævnes et eksempel fra Knuthenborg på en bevoksning, der endog blev 100 år.

Stabiliteten omtales ligeledes, og den har været god igennem mange år. Alvorlige skader indtraf først i 1967.

Det økonomiske resultat - uægtelig en ikke uinteressant faktor - er belyst ved udregning af dækningsbidrag og forrentningsprocenter. Det gennemsnitlige, årlige dækningsbidrag af hugsten ligger ved omdriftsaldre fra 50 - 60 år på ca. 2000 til 2500 kr. pr. ha. Interessant havde det nok været, hvis tilsvarende tal var anført for rødgran. Forrentningen af bestandens værdi netto på rod (altså ikke af den kapital skovejeren har investeret i bevoksningen) er faldende fra 14 til 3% for aldrene 35 til 60 år for prøvefladen på Holstenshus.

Denne afhandling må ses som en fortsættelse af *C. H. Bornebusch*: Thuja som dansk Skovtræ. Forstl. Forsøgsv. XIV, 1936. Yderligere kan henvises til *P. O. Olesen*: Thuja plicata, D.S.T. 1962.

N. E. Holten.

Negativ virkning af gødskning

DET FORSTLIGE FORSØGSVÆSEN I DANMARK. Bind XXXV, hefte 2.

Carl Mar: Møller og J. Lundberg: Negative Effects of Long-Term Exclusive Nitrogenous Fertilization of Middle-Aged Moorland

Spruce. (Negative virkninger af langtidsgensidig kvælstofgødskning i midaldrende hedegrøn).

Side 267-283. (Beretning nr. 293).

I 1969 fremlagde Møller, Scharff og Dragsted i »Det Forstlige Forsøgs-væsen« resultaterne af skovbrugsafdelingens landsomfattende gødningsforsøg for bøg og rødgran, og ovenstående beretning er resultaterne af forsøg anlagt i tilknytning hertil. Disse forsøg er anlagt af professor Møller og Hedeselskabet i 1950'erne i en ca. 50-årig rødgranbevoksning, bon. 5.5 i Dalgas Plantage, 18 km nordvest for Viborg, og de indeholder et NPK forsøg med varierende mængder urea. I NPK forsøget har man i 1 parcel årligt gødet med følgende mængder og arter pr. ha. I perioden 1953-62: 750 kg 15.5 % Kalksalpeter, 500 kg 7.8 % Superfosfat og 250 kg 39.8 % Kali. Endvidere i 1968 750 kg kalksalpeter og 250 kg kali.

I ureaforsøget har man 3 parceller med tilførsel af følgende mængder årlig pr. ha:

N1 urea (46 % N) 200 kg 1957-58 og 67 kg 1959-66.

N2 urea (46 % N) 400 kg 1957-58 og 133 kg 1959-66 + 133 kg 1967-73.

N3 urea (46 % N) 600 kg 1957-58 og 200 kg 1959-66.

Ved sammenlignende målinger af o-parcellerne og de gødede fås et indtryk for gødningens virkning på massetilvæksten, som viser en vedvarende øgelse heraf på 4-5 m³ for NPK gødskning, medens positiv virkning kortvarigt klart kan spores i ureaparcerne, men på længere sigt bliver virkningen negativ.

Gennemsnitlig årlig massetilvækst i NPK forsøget.

	1964-67		1968-73	
	m ³ /ha	rel.	m ³ /ha	rel.
o	14.1	100	10.2	100
NPK	18.0	128	15.5	152

Gennemsnitlig årlig massetilvækst i ureaforsøget:

	1957-63		1964-67		1968-73	
	m ³ /ha	rel.	m ³ /ha	rel.	m ³ /ha	rel.
o	8.0	100	12.7	100	11.2	100
N	11.3	129	12.6	99	8.7	78

Sidste linie er aritmetrisk gennemsnit af de 3 N parceller.

Tilvækstgangen for de enkelte parceller er desuden fremstillet grafisk.

For at finde frem til årsagerne til at

bevoksningen har reageret således, har man foretaget nåle- og jordbundsanalyser i alle parcellerne.

Ifølge disse analyser må det formodes, at ændringen fra positiv til negativ virkning af urea gødskning primært skyldes en forstærket udvaskning af basekationer i de øvre jordlag, især af K⁺.

En gødningstilførsel, der kun indeholder kvælstof må på jyske hede-flader således betragtes som utilstrækkeligt, og forfatteren anfører: »Et supplement af P og K må kræves i det lange løb, og det er også tilrådeligt at tilføre magnesium og kobber, som tilførsel af N, P og K sandsynligvis vil reducere til et minimum«.

Det tilrådes indtil resultater af flere forsøg foreligger at »benytte de i handelen værende NPK-gødninger med Mg og Cu, hvor forholdet mellem makronæringsstofferne omtrent svarer til de optimale koncentrationer i nålene, d.v.s. 23-3-7«.

N. E. Holten.

Stiftsdame, frøken Amalie af Gyldenfeldts legat

Til undervisning og uddannelse af sønner af trængende forstembedsmænd og regnskabsførende betjente under de nordsjællandske statskovdistrikter er legatportioner ledige for indeværende kalenderår.

Ligeledes er legat portioner som hjælp til trængende forstembedsmænd og regnskabsførende betjente under statskovvæsenet (disse skal være fyldt 60 år) eller til disses efterladte ledige for indeværende kalenderår.

Blanket til ansøgning om tildeling af fornævnte legatportioner kan rekvireres i SKOVSTYRELSEN, Strandvejen 863, 2930 Klampenborg (telefon 01 - 63 11 66), og ansøgningen skal være Skovstyrelsen i hænde senest 10.4.-1978.

Svend Jørgensen.

Kammerherre Eide og Hustru, f. Sarauws legat

Af legatets midler vil der i 1978 til dygtige forstkandidater kunne uddeles portioner som understøttelse til rejse i ind- og udland.

Ansøgninger ledsaget af fornødne bevisligheder indsendes senest 10. april 1978 til legatbestyrelsens formand - adresse: SKOVSTYRELSEN, Strandvejen 863, 2930 Klampenborg.

Svend Jørgensen.

Hvis moral er flosset?

Det er med undren og også med skuffelse, at man læser m.h.' leder i »Skoven« nr. 11 - 1977 under overskriften »Er moralen flosset«, hvor m.h. blandt andet - som eneste mulighed anfører følgende:

»Flere nåletræssavværker har konstateret, at opmålingen af tømmer i skoven er meget tilbage at ønske. Procenten af stammer med undermål er stigende.

Dette kan muligvis skyldes, at flere og flere skovdistrikter lader skovarbejderne foretage denne opmåling. En opmåling af det træ den enkelte

skovarbejder skal afregnes efter, og som han foretager samtidig med, at han arbejder på akkord, kan meget let blive fejlbehæftet.«

Magen til letkøbt nonsens skal man lede længe efter. Er det slet ikke gået op for m.h., at der er andre og adskilligt mere umiddelbare måder, hvorpå fejlmåling kan opstå, end at det partout er skovarbejderen, der skal være »eneste mulige årsag«. Dette harmonerer også meget dårligt med, at mange forskellige, skovejere, skovridere som teknikere gang på gang - i dette blad - har givet

udtryk for, at den fuldt kvalificerede arbejder var en mand, man kunne stole på, som man roligt kunne overdrage et ansvar. Man må formode, at disse mennesker med deres indlæg også har ment, at man roligt kunne overlade opmålingen til skovarbejderen, som sagt - man fyldes med undren. Ulogisk er det jo også, al den stund, at enhver skovarbejder, selv om han arbejder på akkord, jo lynende godt er klar over, at en opmåling, der mere eller mindre bevidst er ukorrekt udført, kan koste ham hans job.

Og igennem årene har skovarbejderen jo udmærket kunnet måle op, uden at der har været grund til kritik, hvorfor skulle dette forhold have ændret sig netop nu? - og skulle det virkelig være tilfældet, ville der så være nogen grund til for Skovskolen i Nødebo at have et specialkursus i netop opmåling?

Til m.h.' oplysning kan vi anføre, at de skovdistrikter, vi har talt med efter at bladet udkom, herunder et distrikt, der skover ca. 20.000 kbm pr. år - 1976, har under 1% fejlmåling på tømmer, en opmåling der er udført af skovarbejdere på akkord. Skovarbejderen er som alle andre ikke fejlfri, og det indrømmer vi gerne, men vi gør vort bedste for at gøre arbejdet så godt som muligt, så det er tilfredsstillende både for vor arbejdsgiver og for køberen af effekterne.

Men lad os nævne et par af de måder, hvorpå fejlmåling efter vor mening let kan opstå.

Mange distrikter arbejder med en type målelister, hvor man bruger et »prik-system«. Enhver kan se, at det er meget nemmere at arbejde med, derved at man sætter en prik fremfor at skrive tømmerets længde og midtdiameter for hver enhed. Men der skal ikke mere end en flueklat på det rigtige sted, før der er en enhed for meget, eller at man i farten sætter prikken i den forkerte firkant, og så har man en fejlmåling, som det er umuligt at konstatere, hvordan er sket, medmindre man vil måle samtlige enheder om igen.

Som en anden ting kan nævnes, og her rører vi måske ved et lidt ømfindligt punkt. Men da vi selv føler vort arbejde uberettiget kritiseret, fremhæver vi en ting, som rent logisk set kan ske, men som vi pointerer, vi ikke har nogen bevisførelse for. Vi ved alle, at mange skovbrug kører stramt økonomisk. Årsagerne hertil kan være mange, men ofte kan det være ejerens manglende viden eller evne til at drive sin skov rigtigt. Er en sådan skovejere i en pludselig økonomisk »klemme«, kan det være fristende for ham at måle sit tømmer op selv, altså »En opmåling af det træ, den enkelte skovejere skal afregnes efter «.

m.h. vi er skuffede. Skuffede over, at du griber den nemmeste løsning på et

Skovskolen søger

Speciallærer (ekstern) til faget LANDSKABSPLEJE på skovteknikeruddannelsens 3. del. Faget, der er nyoprettet og som starter 1.5. d.å., omfatter undervisning og ekskursioner, hvor der gives en gennemgang af landskabslementerne og deres betydning. Natur- og miljøværnskundskab, herunder foranstaltninger til pasning og pleje af naturen. Planlægning af arealer til rekreative formål.

Faget er på 40 timer, der falder i maj-oktober.

Honoraret beregnes som timeløn og vil incl. eksamen være af en størrelsesorden på kr. 8.000 om året.

Kørselsgodtgørelse vil kunne ydes indenfor København-Roskilde-Nordsjællands området.

Kortfattet ansøgning stiles til Skovskolerådet og fremsendes til:
Skovskolen i Nødebo, 3480 Fredensborg, inden den 20. marts 1978.

Skovskolen søger

FORSTKANDIDAT SOM DELTIDSFAGLÆRER, primært til undervisning på skovteknikerafdelingen (max. 20 timer pr. uge). Tiltrædelse 1. april, evt. 1. maj.

Opgaven bliver i sommerhalvåret at undervise på skovteknikeruddannelsens 3. del i fagene *Driftsøkonomi II* 140 timer (bl.a. nationaløkonomi, virksomhedsøkonomi, regnskabsanalyser og driftsplanlægning) og i *Opmålingslære* 40 timer (bl.a. fotogrammetri og målinger i forbindelse med driftsplanlægning). Læreren skal endvidere kunne påtage sig gennemførelsen af de til fagene hørende eksaminer.

Foruden tilrettelæggelse og gennemførelse af ovennævnte fag skal medarbejderen assistere med opgaveretning samt faglige og teknisk-pædagogiske opgaver (TP) indenfor hele skolens virkefelt.

Deltidsstillingen aflønnes med kvotaløn på grundlag af timetallet og i henhold til den gældende overenskomst.

Skovskolen søger de bevilgende myndigheders tilslutning til at ændre stillingen til en heltidsstilling indenfor det nærmeste par år.

Ansøgning stiles til Skovskolerådet og fremsendes til:
Skovskolen i Nødebo, 3480 Fredensborg, inden den 20. marts 1978.

kildent problem. Trods alt er vi et af de erhverv i Danmark, hvor medarbejderne har den største anciennitet i ansættelsen, og det ville vi ikke have, såfremt vores arbejdsgivere ikke vidste, at han beskæftigede mennesker, han kunne stole på, og som var deres ansvar bevidst.

m.h. synes du ærlig talt ikke, du skylder den danske skovarbejder en undskyldning?

Skovklubben for Han Herred.

Redaktørens svar

Meningen med min artikel i SKOVEN nr. 11 har ikke været at hænge en enkelt gruppe ud. Årsagen til min leder var, at der fra kredse blandt aftagerne af skovens produkter har været nogle røster, der med større og større styrke har kritiseret det arbejde, der udføres i vore skove.

Det har derfor været min mening at påpege nogle af disse ting samt at få samtlige, der er ansat i skovbruget, til at gøre sin umage for, at de produkter, der leveres fra skovene, opfylder de stillede krav, således at den tillid, der gennem tiderne altid har været til skovens folk, genoprettes.

Jeg vil her som i SKOVEN nr. 11 slutte med »at det er de få brådne kar, der ødelægger det for helheden«.

Mikal Herløw.

Apropos snudebiller

I »Skoven«, nr. 12, december 1977 er omtalt bekæmpelsen af snudebiller med DDT og nævnt 3 mulige metoder som alternativer, men jeg tror, at der er en fjerde metode, som kan finde anvendelse.

I årene 1942-68 havde jeg tilsyn med Højkol Skovdistrikt, og der, hvor der i modsætning til Boller, blev plantet gran efter gran, havde vi ingen skade af snudebiller, trods der ikke blev anvendt kemiske midler, hvilket er bekræftet af den daværende skovfoged. Jeg gætter på, at det kan skyldes, at der så at sige aldrig blev plantet efter renafdrift, men altid efter lysstilling eller kulissehugst. Det samme mener jeg at have iagttaget i mine assistentår på Silkeborg, hvor der blev plantet gran under skovfyrsværk.

Selvforryngelser af gran, der jo er mulig mange steder i Jylland, angribes jo heller ikke af snudebiller.

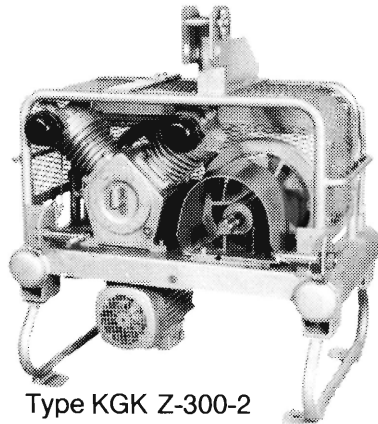
Kan det være, at billerne søger det varmere mikroklima i renafdriften fremfor det, der er under skærm?

Axel S. Sabore.

FELCO matic grensaks

(trykluft) til beskæring og klipping af pyntegran m.m. Kan lev. med forlængerarm.

Type KGK ZR-300-2
komb. kompressor for el- og traktordrift, 3-punktsophængt.

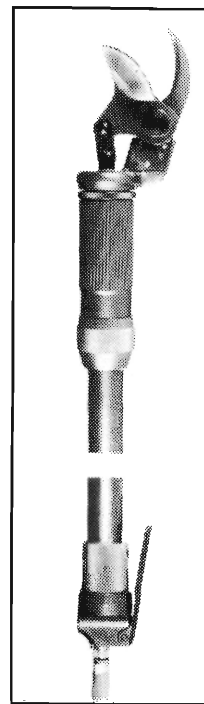
Type KGK Z-300-2

(uden stativ og motor)

Slagvolumen 300 l/min.

Arbejdstryk 10 ato (max. 12 ato)

Vakuumpåk. 125 l/min.

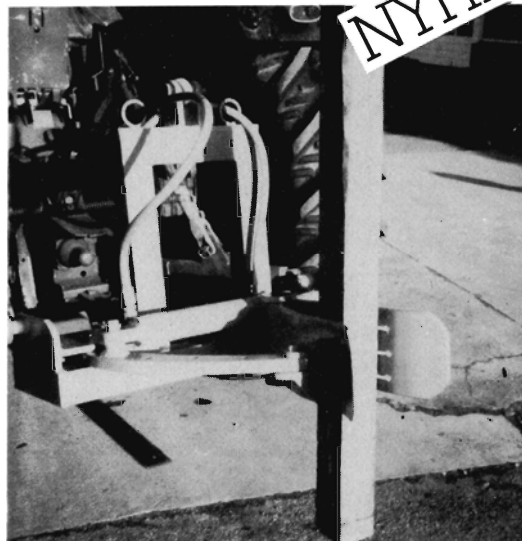
Eneimportør for Danmark

RICHARD MURHOLT A/S

Bymarken 12 - 4000 Roskilde - (03) 35 30 16

Vordingborg stuboptrækker!

For optrækning af mindre stubbe og træer. Til montering i traktorens 3-punkts løft. Arbejder ved hjælp af en dobb.virkende hydraulikcylinder, og har en enorm kapacitet.

Forlang prospekt og pris.

VORDINGBORG MASKINFORRETNING

Alex. Pedersen A/S

Tlf. (03) 77 18 01 fl. ledn. - Postbox 49, 4760 Vordingborg

Autoriseret forhandler af »VRETEN«s vejslæder, snepløve og stengrabber.

Motorsaven for blandet skovning

Jonsereds 66E er stor og stærk nok for tung fældning, samtidig er den let og smidig for effektiv afkvistning. En effektiv afvibrering og lyddæmpning bidrager til at gøre saven skånsom for brugeren. Jonsereds 66E – den robuste altmuglissav.

Jonsereds

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg, (08) 13 40 29, 13 15 51. Bent K. Petersen, Tørringvej 10, 6500 Vojens (04) 57 72 56. Andreas Petersen, Hollufsgårdsvej 10, 5793 Højby, Fyn, (09) 95 82 60. Arnold Larsen, Flintinge, 4891 Toreby L., (03) 86 91 26. Specialværkstedet, Torvegade 34, 4640 Fakse, (03) 71 34 65. Holger Møller, Frederiksberg, 4180 Sorø, (03) 63 11 51. Sven E. Larsen, Isefjordsvej 4, 4500 Nykøbing S., (03) 41 10 86. ISEKI Jylland A/S, Sønderbrogade 24, 7100 Vejle, (05) 82 58 88. Jørgen Rasmussen, Lundby, 7490 Aulum, (07) 47 23 55. Sven Low, »Bækken«, 3720 Almindingen pr. Åkirkeby, Bornholm, (03) 97 46 43. Nordsjællands Motorsavservice, Roskildevej 163, 3400 Hillerød, (03) 26 51 51. Søren G. Nielsen, Siem, Ternrup, (08) 33 51 93. Viggo Graversen, Skræ, (06) 88 04 13. Jens Peter Rohde, Hammel, (06) 96 10 69. Poul Bøjstrup, Ryomgård, (06) 39 41 77. Niels Kirk, Ølgod, (05) 24 41 28.

**Tænk venligt
på Deres
medarbejders
sikkerhed og
velbefindende
i kulden ...**

Lad installere en REFLEKS OLIEOVN eller REFLEKS OLIEKOMFUR – vi har modeller, der passer til enhver skurvogn.

Refleks

Lørup - 5750 Ringe - Tlf. (09) 67 12 68

Fonden for træer og miljø

»Fonden for træer og miljø« har den 13. maj 1977 afholdt repræsentantskabsmøde under ledelse af formanden: Højesteretsdommer *Helga Petersen*.

Fonden har indledt en virksomhed som medarrangør af kurser »Grønne Planer« for folk med erfaring og interesse for at gøre vore omgivelser grønne.

Fonden blev stiftet i november 1974 - da Dansk Dendrologisk Forening fejrede 25 års jubilæum. Fonden har påtaget sig mange opgaver. Formålet er at bevare eller nyskabe træplantninger, enkelttræer og buske, der har værdi for miljøet i byer eller kulturlandskaber. Det være sig æstetiske, kulturhistoriske eller botanisk værdi. En ny mærkesag er udarbejdelsen af en kortfilm om fonden; Statens Filmfond hjælper til med opgaven.

Fonden har arbejdet med flere konkrete sager om bevarelse af enkelttræer og fredning af alleer og haver. Fonden ønsker regler for plantning ved veje. Et udvalg har arbejdet med problematikken og der er opnået enighed med Rådet for Trafiksikkerhed. Man regner med, at regler om vejplantning godkendes i foråret 1978. Et andet udvalg har beskæftiget sig med vintervedligeholdelse og i en rapport konkluderes, at der anvendes for meget vejsalt på vejene.

Endnu et udvalg arbejder med registreringen af småskove, som Danmarks Statistik ikke har taget med i tællingen af de danske bøgeskove.

P.H.

**Når det ikke
er til at
se skoven
for træ...**

- Så ring til os.

Hurtig og
omhyggelig
transport
af træ.

**Jens Geert
TRÆTRANSPORT**

Thorsøtøften 5
Virklund
8600 SILKEBORG
Tlf. (06) 83 67 33

Flytning af Arbejdstilsynet

Den udbygning af arbejdstilsynet, som finder sted i disse år, har nødvendiggjort flytning af nogle af arbejdstilsynets kontorer.

Således er dokumentationskontoret, herunder arbejdstilsynets bibliotek og ulykkesstatistik samt Ferielovkontoret flyttet til ny adresse:

Kristineberg 6
2100 Kbh. Ø
Telf.: 01-20 62 11

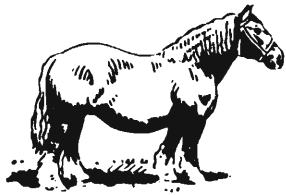
Kedel- og Beholderkontoret er flyttet til samme adresse. Post til dette kontor skal dog fortsat sendes til:

Direktoratet for Arbejdstilsynet
Rosenvængets Allé 16-18
2100 København Ø

Arbejds miljøinstituttet (Statens Institut for Arbejds hygiejne) har bopæl:

Baunegårdsvej 73-75
2900 Hellerup
Telf.: 01 - 68 28 68

mh

Heste i skoven

Ved at læse Skoven nr. 1 - 1977 får jeg det indtryk at brug af heste til udslæbning og transport af træ stadig har mening og interesse, og at mangel på trækheste måske ligefrem begrænser anvendelsen.

Det er rigtigt, at bestanden af trækheste er gået stærkt tilbage, men jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at Danmarks trækhest »Den jyske hest« stadig findes, og at nogle stykker til trækbrug nok kunne skaffes.

Da nedslagtningen stod på, var vi nogle hesteavlere der holdt fast ved enkelte af de bedste jyske heste, og med dem driver vi stadig renavl. Bestanden er ikke stor, men vi mener selv, det er lykkedes at fastholde kvaliteten.

I en række år har Carlsberg været vores betydeligste aftager af jyske heste til kørebrug, men på det sidste har vi mærket fornyet interesse for vore heste, bl.a. fra udlandet. Dertil lægger vi nu Skoven's omtale af trækheste, og tilsammen kommer det nok til at betyde, at nogle hingstføl der ellers var blevet slagtet, nu får lov at leve, så vi kan levere de trækheste der bliver brug for. *Søren Knudsen*, landbrugslærer, Hammerum Landbrugsskole, 7400 Herning.

LOFT ELEVATORSPRØJTEBOM

Loft elevatorsprøjtebom er udviklet specielt til skovsprøjtning.

Spreddebommen er pendulophængt og vil derfor i ujævn terræn stabiliseres i vandret position.

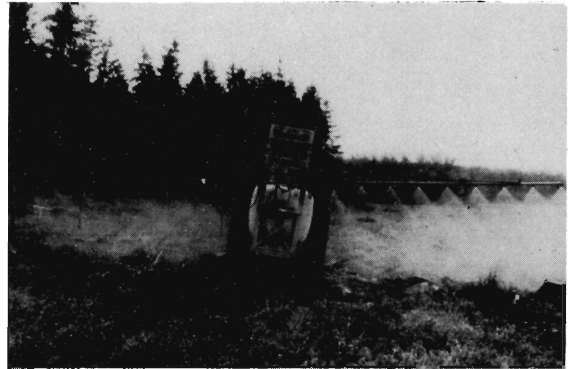
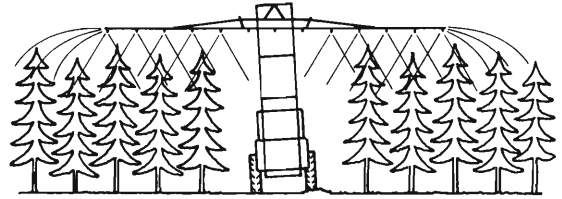
Spreddehøjden kan tilpasses vegetations- og træhøjder op til 4½ meter ved hjælp af hydraulisk eller manuel betjening.

Spreddebreden kan indstilles til 2, 10 og 16 meter, hvilket muliggør sprøjtning i forkulturer, under skærm og fra kørespor med 16 meters mellemrum.

Loft elevatorsprøjtebom med 2 dysesystemer og hydraulisk lift til 4½ meter pris kr. **12.500,-** (*

Loft elevatorsprøjtebom med 2 dysesystemer og manuelt hejseværk til 3 meter pris: kr. **8.500,-** (*

Loft elevatorsprøjtebom kan monteres i forbindelse med allerede eksisterende sprøjte.

(* Priserne er excl. moms ab Grindsted.

tlf.(05) 32 01 44

Smede- & Maskinforretning aps
VARDE LANDEVEJ 26 7200 GRINDSTED

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

OREHOVED 4840 NØRRE ALSLEV TLF. (03) 84 60 84

Gæsteforelæsning

Torsdag den 9. marts kl. 14-16 holder forstkandidat *Jan Heino* fra Finland forelæsning over emnerne

1. Produktion af tåkrøtsplanter (produktion af containerplanter).

2. Anvendelse af tåkrøtsplanter i skovsodling (anvendelse af containerplanter i skovdyrkingen).

Sted: Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Thorvaldsensvej 40, aud. 3-03.
m.h.

PFA
pension

leve livet-hele livet!

Med en pensionsordning i PFA kan De leve livet - hele livet.

En PFA-pension betyder økonomisk sikkerhed for Dem og Deres familie hele livet - nu og i fremtiden.

En PFA-pension sikrer Dem hvert år en meget høj bonus, og kan derfor holde trit med selv en høj inflation.

Alene i 1977 er der fordelt 415 mill. kr., hvorefter der i de sidste 5 år ialt vil være fordelt over 1340 mill. kr.

PFA

pensionsforsikringsanstalten

Danmarks største private pensions- og livsforsikringsselskab

Hammerensgade 6, 1267 København K · Telefon (01) 14 20 10

Vildtudbyttet

I „Dansk Vildtforskning 1976/77” har dr. H. Strandgaard meddelt vildtudbyttet 1974/75 og 1975/76, som gengives i det følgende:

Det samlede vildtudbytte var i 1974/75 3.4 millioner og i 1975/76 3.7 millioner stk. Antallet af jagttegnsløbere var henholdsvis 147.000 og 151.000.

	1974/75	1975/76
Krondyr	800	1.100
Dådyr	1.700	1.800
Sika	200	200
Rådyr	35.000	36.000
Harer	292.000	299.000
Kaniner	13.000	13.000
Egern	13.000	15.000
Ræve	48.000	53.000
Grævlinger	1.500	1.400
Ildere	2.300	2.300
Mink	800	800
Hermelin	2.400	2.300
Husmår	2.500	3.100
Sæler	300	100
Agerhøns	189.000	216.000
Fasaner	749.000	781.000
Skovduer	303.000	339.000
Tyrkerduer	13.000	19.000
Gråænder	326.000	380.000
Andre svømmeænder	144.000	158.000
Edderfugle	147.000	182.000
Andre dykænder	92.000	97.000
Gæs	8.000	10.000
Måger	205.000	226.000
Blishøns	94.000	106.000
Andre svømmefugle	8.000	9.000
Skovsneppe	17.000	22.000
Bekkasiner	72.000	76.000
Regnspover	32.000	28.000
Højrer	5.000	7.000
Krager	278.000	294.000
Skader	154.000	148.000
Råger	109.000	101.000

De her anførte udbyttetal er korrigerede for ikke afleverede jagttegn. Denne korrektion er foretaget af hensyn til sammenligning mellem de enkelte områder, og den bevirker, at ovennævnte tal er relativt højere end de af Statistisk Departement publicerede for perioden op til 1954.

P.H.

Røde myrer på undsætningsekspedition

Et fly fra det sovjetiske luftfartsselskab Aeroflot havde for nylig en usædvanlig opgave. 36 samfund af røde myrer skulle flyves fra Kharkov-området i Ukraine til Kaukasus, hvor de i skovene omkring kurbyen Mineralnyje Vody er sat ind i bekæmpelsen af skadelige insekter. På grund af de hundrede af mineralkilder, der findes i området, kunne man ikke bekæmpe skadedyrene kemisk, men de røde myrer skal nok løse opgaven. Et sådant myresamfund fortærer dagligt omkring 20.000 insekter.

P.H.

Skovbrugsprojekt i Grækenland

Den græske udviklingsbank ETVA har - iflg. 13.-10. 1977 - godkendt igangsættelsen af et dansk skovbrugs- og industriprojekt for Grækenland i størrelsesorden 4 milliarder kr.

Den græskfødte danske udviklingskonsulent *Konstantin Marotis* har været initiativtageren til projektet.

Indenfor de næste 4 måneder udarbejdes en rapport vedr. projektet af *Marotis*, professor *Bjarke Fog*, Handelshøjskolen i København, direktør *Jørgen Brüel* og skovrider *Torben Brüel*, Frijsenborg.

Projektet er baseret på en tidligere FAO-analyse, som sandsynliggør, at der i Vestgrækenland er skovressourcer som vil kunne være grundlaget for et skovbrug med de tilknyttede følgeindustrier: savværker, pulp- og papirfabriker, spånplade-, dør- og vinduesfabriker.

Projektet vil blive behandlet helt seriøst og hvis man mener, at det eventuelt fører til rovdrift af naturen, vil vi fraråde det, udtalte *Bjarke Fog*.

Viser det sig derimod, at projektet kan realiseres, vil det blive udbygget med forslag og tilbud fra *Kockums* til nøglefærdige savværker og med forslag fra de øvrige deltagere til andre industrigrene.

Den rapport, som nu skal udarbejdes, vil fortælle om det egnede skovbrugssystem og egnens nødvendige infrastruktur, vil fortælle om hvilke industrier, der kan etableres over en 20-årig periode baseret på skovbrugets produktion og markedets behov.

P.H.

Tilskud til forskning vedrørende udviklingslandene

Under forbehold af de bevilgende myndigheders godkendelse forventer udenrigsministeriet at få stillet en bevilling på 1.725 mill. kr. i finansåret 1. april-31. december 1978 samt en bevilling på 2.3 mill. kr. i finansåret 1. januar-31. december 1979 til rådighed til finansiering af udviklingsforskning.

Der indkaldes herved ansøgninger om økonomisk støtte dels fra det resterende, mindre beløb på bevillingen for 1978 samt fra bevillingen for 1979 til videnskabeligt arbejde vedrørende udviklingslandenes problemer.

Det bemærkes, at Forskningsrådet for Udviklingsforskning ud over de ovennævnte beløb har mulighed for blandt de indkomne ansøgninger til Styrelsen for internationalt Udviklingssamarbejde at indstille forskningsprojekter, der indeholder et væsentligt element af egentlig bistand, til finansiering af de almindelige bistandsmidler.

Eventuelle tilskud vil bl. a. være betinget af, at der aflægges en udførlig rapport på engelsk om undersøgelsen. Indgivelse af ansøgninger om tilskud sker ved anvendelse af et særligt ansøgningsskema, der kan rekvireres ved telefonisk henvendelse til udenrigsministeriet, tlf. 12 30 60, lokal 419.

Ansøgninger, mærket 104.Dan.8.f., bedes indsendt inden den 15. marts 1978 til *Forskningsrådet for Udviklingsforskning, c/o udenrigsministeriet, Amaliegade 7, 1256 København K.*

AST FLISHUGGER

BILLIG OG ROBUST

STIVA

FREDERIKSHAVNSGADE 5
2450 KØBENHAVN SV
TLF. (01) 15 24 70

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG | v/ brødrene Møballe
SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK | 8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

15.000 m³ bøgekævler kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris
Kontant betaling.

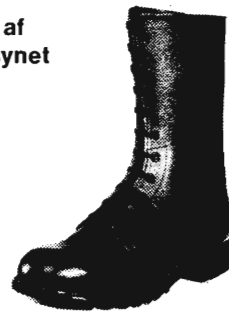
RYDE SAVVÆRK 4930 Maribo
Tlf. (03) 88 92 21*

ET DANSK KVALITETSPRODUKT

TIGER

SIKKERHEDSFODTØJ

Godkendt af
Arbejdstilsynet

Dess. 400 Skovstøvle

Sko - Sandaler - Støvler
Træsko - Træskostøvler

K. K. KNUDSEN
SKOFABRIK

TIGER SUPERFLEX

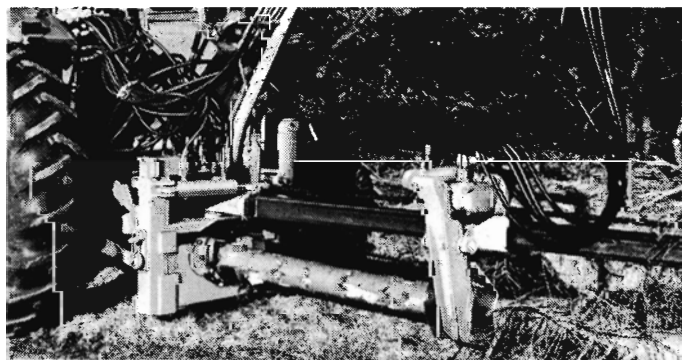
Nørregade 77-79 - 5000 Odense
Tlf. (09) 13 23 13

STRIPPER
har flere
fordele
end den første
„3-i-en'er“ ...

Maskinen er nu videreudviklet
til 2 systemer:

Stripper I for rækkehugst
Stripper II - tværvendt model
for selektiv tynding

Maskinens kapacitet ligger pr. effektiv time for Stripper II
iflg. Skovteknisk Instituts tidsstudieprøver:

8 cm brysthøjdediameter 75 træer pr. time
10 cm brysthøjdediameter 70 træer pr. time
12 cm brysthøjdediameter 60 træer pr. time

Midtjydsk Hydraulik A/S

Pårup pr. 7442 Engesvang . Tlf. (06) 86 52 22

TRARYD -motorsavens bedste ven

TRARYD FILFABRIK AB i Sverige fremstiller kun runde kædesavfile - og er derfor specialist på disse. Det var TRARYD som opfandt den spiralhugne kædesavfil, som giver længere levetid og bedre skær på kæden.

TRARYDS file er fremstillet af svensk kvalitetsstål. Forlang TRARYD næste gang du skal købe file. Fås hos motorsavforhandlere, skovværktøjsfirmaer m.fl.

Kædedeling	TRARYD Fil	TRARYD Nr.
1/4"	5/32" - 4,0 mm	62
0.325"	3/16" - 4,7 mm	81
3/8"	13/64" - 5,1 mm	82
3/8"	7/32" - 5,5 mm	83
0.404"	1/4" - 6,3 mm	84

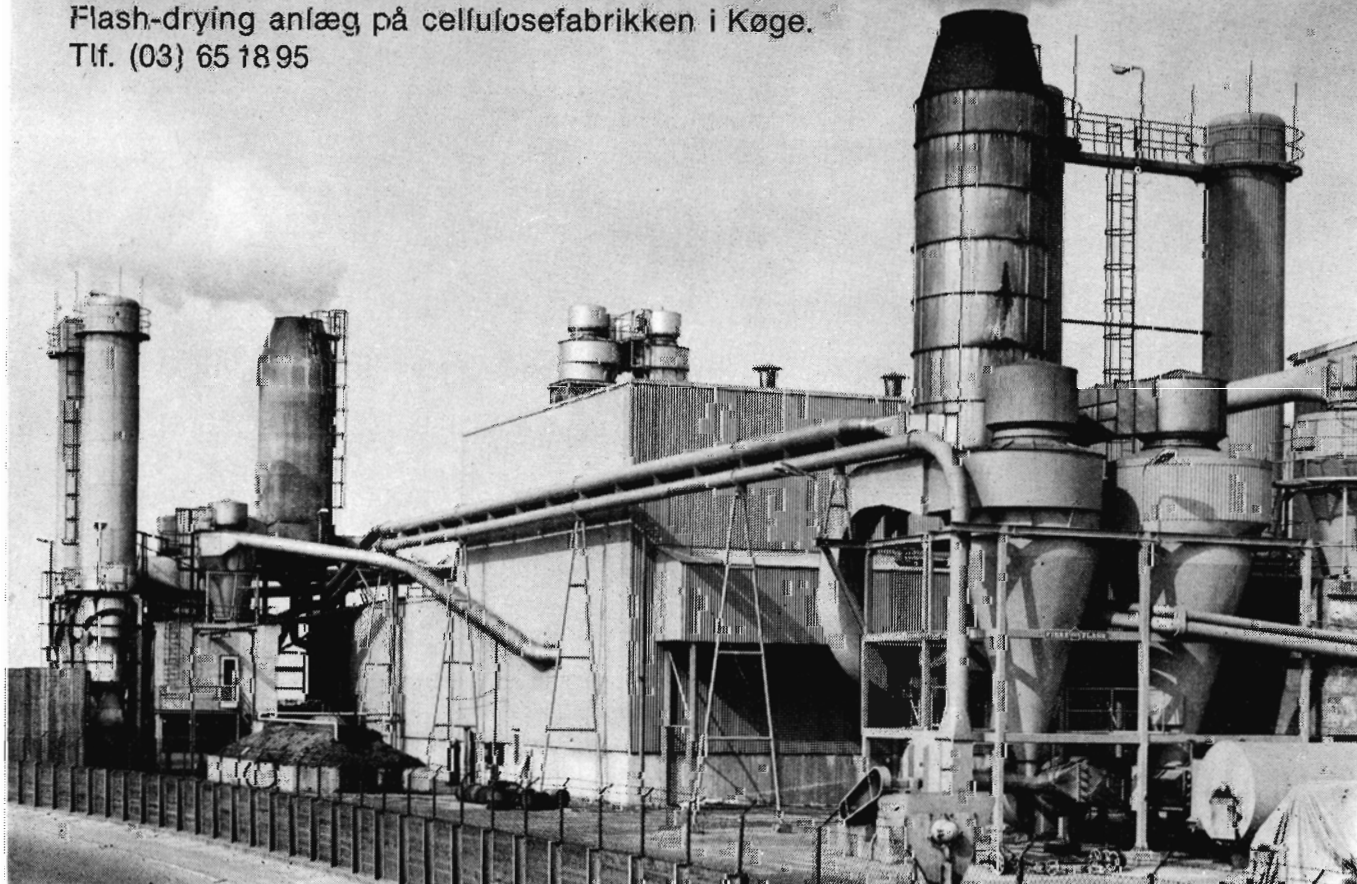
H.P. Vangskov

Jagtvej 115, 2200 Kbh. N, Telefon 01-83 08 31

JUNCKERS INDUSTRIER A/S

Flash-drying anlæg på cellulosefabrikken i Køge.
Tlf. (03) 65 18 95

NØRRE SNEDE TANGEN

TYPE UK II

Nørre Snede Tangen, type UK II, er udviklet til udkørsel af korttræ (løv og nål) (1 m, 2 m, 2-3 m og 3 m) på mindre skovejendomme eller som supplement til vogn- og kranudkørsel på større ejendomme.

Tangen kan monteres i liften på en almindelig landbrugstraktor.

Nørgaard Andersen

Maskinfabrik ApS - 8766 Nørre Snede - Telefon (05) 77 11 00

SKOVEN'S

annoncer kommer ud til den største forstlige læserkreds.

Køb af savværkstømmer

KONTANT BETALING

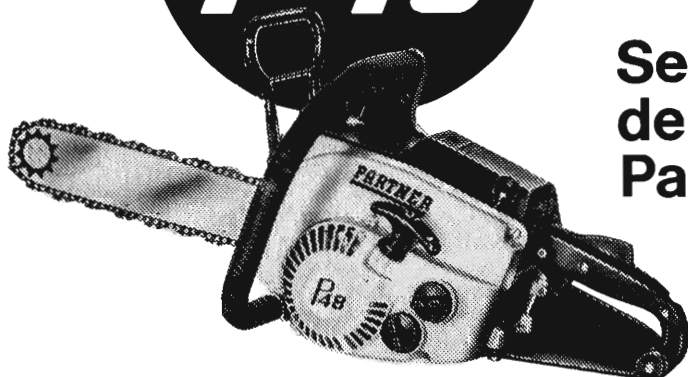
Taasinge Savværk a/s

v/ Kaj Larsen

v/ Kaj Larsen
5700 Svendborg
Tlf. (09) 22 56 55

Værkfører Pedersen
(09) 22 51 43

PARTNER
P48

en stærk
allround-sav på 48 cm³
som kun vejer 5,9 kg.

Se og prøvekør
den hos nærmeste
Partner-forhandler.

Forhandlere:

STORKØBENHAVN

København N: H. P. Vangskov, Jagtvej 115. Tlf. (01) 83 08 31.
Lynby: Lyngby Frohandel, Jernbanevej 2. Tlf. (03) 87 20 31.
Lynby: Lyngby Teknik, Kongevejen 61. Tlf. (02) 87 66 28
Vedbæk: O. S. Andersen, Stationsvej 12. Tlf. (02) 89 11 04.

SJÆLLAND

Helsingør: Haveudstyr, v/ Gerner Hansen, Fredgårdsvej 2. Tlf. (03) 29 42 85.
Herrløg: Leif Ebbe, Færøvej 2. Tlf. (03) 67 45 66.

Hillerød:

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang. Tlf. (03) 26 69 62.
Holbæk: A. M. Bjorns Eftf., Algade 50. Tlf. (03) 43 21 00.
Holme Olstrup: Vepa Aps, Toksværd. Tlf. (03) 76 22 82.
Kalundborg: A. Jensen, Salg & Service, Slagelsevej 78. Tlf. (03) 51 05 89.
Ringsted: HFJ Service, Søndergade 23. Tlf. (03) 61 32 33.
Slagelse: L. Ulrichs Isenkram, Smedegade 2. Tlf. (03) 52 00 01.

LOLLAND OG FALSTER

Nakskov: Mek. Arne Mogensen, Halsted. Tlf. (03) 93 91 88.

Nykøbing F.:

Vilh. Rasmussen, Gåbenvej 70, Kraghave. Tlf. (03) 85 11 09.
JYLLAND
Esbjerg: Brode Drews Aps, Håndværkervej 9, Sædding. Tlf. (05) 15 18 84.
Horsens: Horsens Værktøjsmagasin, Høde Nielsensvej 2. Tlf. (05) 62 62 11.
Nørresundby: Per Jørgensen, Skovværktøj, Thistedvej 100. Tlf. (08) 17 27 33
Randers: Jydens Plæneklipper-Service, Århusvej 51. Tlf. (06) 42 49 03.

Ringkøbing:

Smedegades Motorværksted v/ Arne Kristensen. Tlf. (07) 32 09 92.
Silkeborg: Motorcentrum, Funder Vestervang 32. Tlf. (06) 85 13 10.
Vejle: Mikkels Autoværksted, Nørre Torv 2. Tlf. (05) 82 12 12.
Aabenrå: Sønderjysk Partner Service, Flensborgvej 86. Tlf. (04) 62 46 70.
Århus: A/S L. Hammerich & Co., P. O. Pedersensvej 14, Skejby. Tlf. (06) 12 71 55.

FYN

Odense: Hansen & Kiilsholm, Skibusvej 51. Tlf. (09) 11 75 32.
Tranekær: Mek. Poul Olsen, Bygaden 74, Tullebølle. Tlf. (09) 50 12 72.
BORNHOLM
Rønne: Havebrugsmaskiner v/ A. Mogensen, Åkirkebyvej 48. Tlf. (03) 95 37 30.
Rønne: Scooter-Centralen, Vimmelskaflet 26. Tlf. (03) 95 21 76.

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

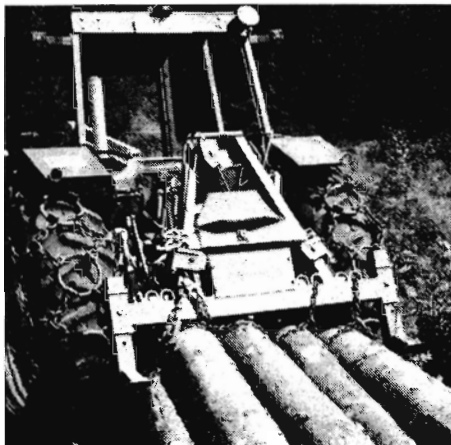
Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (02) 96 10 69

Beskyt planterne
mod vildt og mus

Beskyt bevoksningerne
mod rodfordærver

DIANA SKOVTJÆRE

4840 Nr. Alslev - Tlf. (03) 83 44 96

JOBU kædesave, skovspil,
sikkerhedsudstyr, reservedele.

IMPORT . SALG . SERVICE

SANDVIK traktorspil med eller
uden radiomanøvrering. Det mest
udbredte og afprøvede skovspil
på det danske marked.

Leveres gerne gennem den
sædvanlige maskinleverandør.

Importør

Fa. R. KEJLSTRUP

7362 Hampen . Tlf. 05 . 77 51 16

Mandskabsvogne

udført efter godkendte tegninger
af Direktoratet for statsskovbruget,
Det Danske Hedeselskab samt
Skovbrugets Arbejdsgiverforening

AILER HØRMANN ApS

Ballebygade 10-18,
8600 Silkeborg,
telefon 06 - 85 51 78

OPRENSNING AF GRØFTER OG VANDLØB

kan vi tilbyde os med special-
maskine, der for at udføre
arbejdet kun kræver lidt plads;
den er også velegnet i blødt
terræn.

Vi påtager os arbejde såvel på
Øerne som i Jylland.

Nærmere oplysninger kan uden
forbindende indhentes hos

**Er der
problemer
med**

Brdr. Svanebjerg

Leestrup - 4733 Tappernøje
Tlf. (03) 82 53 77 & 82 54 25

John Rolskov's Planteskole I/S

Sønder-Vissing, 8740 Brædstrup
Telefon (05) 75 40 53

SKOVPLANTER
i gode provenienser,
samt planter
til rekreative formål m.v.

Prisliste tilsendes efter ønske.

Skovplantekulturene står under
Herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter.

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

PINDSTRUP - 8550 RYOMGAARD

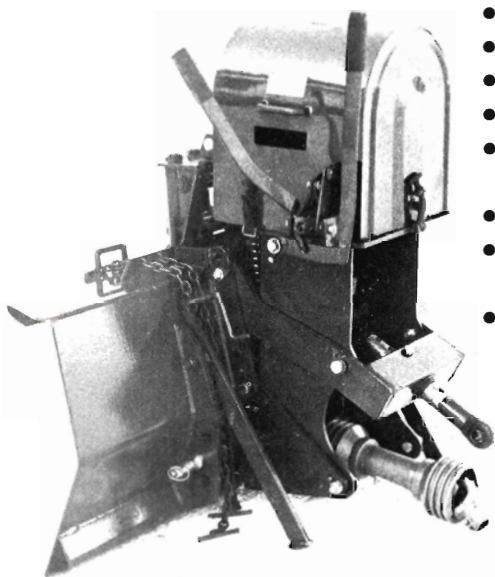
(06) 39 61 00

Djeland

- hvor kun det bedste er godt nok

PRIMAX 5000

- Trepunktmonteret entromlet spil.
- Spil og skjold sammenbygget til en enhed.
- Aftagelige parkeringsben.
- Parallelføres ved hævnning og sænkning.
- Max. 5 ton trækraft.
- Enhåndsbetjent, udefra eller indefra, »dødmansbremse« - slippes håndtag, bremses spil.
- Lavt wiretræk gennem rulleport.
- Ved terrænhindringer kan læsset i wiren »slippes« og spilles ind igen uden traktorstop.
- Læsset kan hænge frit i wiren under rulleporten.

Kan leveres med

- »Spool-Matic« - patenteret spoleapparat, som sikrer jævn spoling på tromlen og skåner wiren.
- Servostyring via traktorens hydraulik og betjening fra førerhus.
- Elektrostyring via trykknop inde eller ude.
- Radiostyring

- med dansk radioudstyr fra IDE-EL-AUTOMATIK.

Skovmaskiner Langaa ApS

8870 Langå - tlf. (06) 46 14 11

Udenfor normal arbejdstid:

Axel Dybbroe 06-37 15 70
Erik Dybbroe 06-46 14 11

Svend Meldgaard 06-44 52 75
værkfører